

בנין יעקב

פרשת וילך

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת וילך

דרכי העבודה בזמן ההסתרה.....ג

אב תשפ"א

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שבב"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת וילך

דרכי העבודה בזמן ההסתרה

מדוע הוסיף להסתיר פניו אחר שכבר התודו על הטאתם

בפרשתן (דברים לא יז-יח) "ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה. ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" וגו'. והקשו המפרשים [ראה אור החיים הק' ועוד] דלכאורה מפשטות הכתוב מוכח שאחר כל הצרות והיסורים שעברו עליהם, כבר התבוננו על מה עשה ה' ככה, ואכן הודו והתודו על הטאתם, ואמרו "הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה", ואם כן מדוע בא להם אחר כך העונש של "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא".

ההסתרה השניה על שלא באו עדיין לידי תשובה שלימה

וברמב"ן מבואר שאף על פי שהתודו, עדיין אין זה וידוי גמור ועוד לא הגיעו לדרגת "והתודו את עונם", כי היה רק הרהור וחרטה, שהתחרטו על עוונותיהם והכירו שאשמים הם. ואכן העונש של "ואנכי הסתר אסתיר פני" - פעם אחרת, באמת אינו חמור כל כך כהסתר פנים הראשון שהסתיר פני רחמיו

ומצאום רעות רבות וצרות, כי הרי סוף כל סוף היה כאן הרהורי חרטה, אלא שמסתיר מהם את פני הגאולה, עד שיוסיפו על החרטה הנזכרת גם וידוי גמור ותשובה שלימה, כמו שנוזכר למעלה (שם ל ב) "ושבת עד ה' אלהיך" וגו'.

עצם המחשבה 'שאינ אלוקי בקרבי' גורם את כל ההסתרות ה"ו

אמנם בספרנו (בפרשתן) מפרש דמה שאמרו "הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה" אינו בדרך של וידוי וחרטה כלל, אלא היה זה כעין טענה ותרעומת על כך שהשי"ת עזב אותם ושוב אינו בקרבם, ומשום כך בא להם כל הצרות, ועל כן אמר הקדוש ברוך הוא "ואנכי הסתר אסתיר פני מהם", כלומר לא כמו שחשבם וטענתם שאיני בקרבם, אלא בכל מקום שרק תהיו, תהיה שכינתי מצויה שם כאמרם ז"ל (מגילה כט.). 'בכל מקום שגלו ישראל, שכינה עמהם', ואף על פי כן אסתיר פני מהצילם, "על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים" שאתם בעצמכם גרמתם שאסתיר פני מכם, כי בעת שפקדה אתכם הצרות על הטאתיכם, לא פניתם אלי לעזרה בתשובה ובתפלה, אלא 'פנה אל אלהים אחרים' דהיינו שחיפשתם לכם דרכים אחרים להמלט, ועל כן הסתרתי פני מהם.

ובעין זה מביא השפת אמת בשם הרה"ק הרר"ב מפרשיסחא זיע"א, דעצם הדבר שאמרו "על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני" וגו', היא גופא נחשב לחטא נורא, כי כל איש ישראל צריך להאמין באמונה שלימה שהשי"ת בקרבו בכל העיתים והזמנים [וכמאמר הכתוב (ויקרא טו טו) "השוכן אתם בתוך טומאתם", ואמרו חכמינו ז"ל (יומא נז.) אפילו בזמן שהם טמאים שכינה שרויה ביניהם]. וח"ו שיעלה בדעתו מחשבת פסול ש'אין אלוק בקרבי'.

איך שייך להתלונן על דברים טפלים, בעת שחסר להם העיקר דהיינו קרבת אלוקים

ובדרך נוסף מובא בשם הרה"ק רבי מאטיל מסלאנימא זיע"ע לבאר, דאף על פי שאכן התוודו ואמרו "הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה",

מכל מקום היא גופא סיבה לעונש של "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", כי מאחר שהכירו והבינו שאין אלוקי בקרבם, האיך יתכן שעדיין יתרעמו על הצרות שפקדו אותם, והרי אין לך צרה ומכאוב גדול מזה שהקדוש ברוך הוא התרחק מהם, ואם במצב שפל כזה כל אנחתם וצערם עדיין סוכבת אודות הצרות והיסורים שלהם, ולא על הצער הגדול של התרחקותם מכביכול הקדוש ברוך הוא, אין לך חטא ופשע גדול מזה ועל כן בא להם העונש של "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא".

כשהאדם מכיר ומרגיש שיש הסתרה, אין זה בגדר הסתרה כלל

והנה בענין 'ההסתר פנים' ידוע מה שהורה לנו מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זיע"א (ראה תולדות יעקב יוסף בראשית א), כי כל זמן שהאדם יודע ומרגיש בנפשו, שהקדוש ברוך הוא מסתתר ממנו, אין זה הסתרה, כי אדרבא אז הוא מלא געגועים ונכנע מלפני השם יתברך, ומיד שב בתשובה שלימה, ומבקש ומתחנן מלפניו, שיזכהו להארת פנים.

ההסתרה האמיתית 'הסתרה שבתוך ההסתרה'

אך הסתרה האמיתית היא הסתרה שבתוך ההסתרה, דהיינו שהאדם עצמו לא חלי ולא מרגיש שהשי"ת מסתיר עצמו ממנו, ולא עוד אלא שמדמה בעצמו שהוא צדיק גמור, וכלל לא שם לבו לחפש את האור הנסתר, ואין מעלה על דעתו לשוב בתשובה, והסתרה כזו היא עונש מר עד מאוד, וזהו שמרומז בכתוב "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" כלומר שהקדוש ברוך אומר: אני אסתיר את ההסתרה, עד כדי כך שכלל לא תרגישו שיש הסתרה.

תכלית ההסתרה – כדי שנחפש את השי"ת בעת ההסתרה

ובעין מה שמסופר על הרה"ק המגיד ממועזרימש זיע"א שפעם אחת כשיצא מביתו ראה ילד בוכה, ושאל אותו למה אתה בוכה, אמר לו ששיחק עם חביריו

במשחק שבו כל הילדים מתחבאים ואחד מהם מחפש אחריהם, וגם הוא התחבא, אך משום מה אף אחד לא מחפש אותו. או אז פנה המגיד לתלמידיו ואמר: ממעשה זה יכולים אתם ללמוד מוסר השכל על הנהגותיו של הקדוש ברוך הוא עמנו, כי לפעמים יש שעת הסתר שכביכול הקדוש ברוך הוא מתחבא מאתנו, אך כל תכלית ההסתרה אינה אלא כדי שנחפש אחריו, שנחפש קרבת אלוקים, אבל כשח"ו בני ישראל אין מרגישים שיש הסתרה, וכלל אינם מתעוררים לחפש אחר קרבת ה', אזי כבביכול הקדוש ברוך הוא בוכה היכן הם בני, ולמה זה אינם מרגישים שחסרה להם קרבת אלוקים, כענין מה שנאמר (ירמיהו יג יז) "במסתרים תבכה נפשי".

בתורה הקדושה ימצא נחמה אף בימי החושך וההסתר

והנה הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, לא עזב חסדו מעמו ישראל, ואף בעת הסתרה שבתוך ההסתרה, הותיר לנו נחמה ותקוה, והיא על ידי שיתדבק האדם בתורה הקדושה, ובה ימצא נחמתו אף בימי החושך וההסתר, וכפי שרמזו בזה רבינו החפ"ן חיים זיע"א דע"א דע"ל כן הסמיכה התורה מאמר "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל" וגו', מיד אחר מאמר "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" וגו', להורות לנו שאם יתדבק האדם בתורה הקדושה, יראה אור אף בתוך החשיכה, כמאמר הכתוב (משלי ו כג) "כי נר מצוה ותורה אור", ובה ימצא תרופה למכהו ורפאות למכאובי גופו ונפשו, להאיר דרכו אף בתוך ההסתרה.

ההסתרה החמורה ביותר כשהושב שכוחו ועוצם ידו עשה את החיל הזה

והנה יש מין הסתרה שהיא חמורה יותר מכל ההסתרות, והיינו כאשר האדם שוכח את הבורא יתברך בעת אשר ברך ה' חילו ודרכו צלחה, ואינו שם על לבו שכל ההצלחות הם מאת הבורא יתברך שמו, וחושב שכוחו ועוצם ידו עשה את כל החיל הזה, ודבר זה גרוע הרבה יותר מכל מצבי ההסתרות, כי בשעה

שח"ו פוקד עליו איזה צער ויסורין, אף שלפעמים מתגנב בליבו מחשבת פיגול כאלו ח"ו עזב אותו השי"ת והסתיר פניו ממנו, אך בכל זאת סוף כל סוף מרגיש עצמו נכנע ומצדיק עליו את הדין, ומחזק עצמו שאפילו בהסתרות שבתוך ההסתרות גם שם נמצא השי"ת, ובוודאי במהרה יוציאו מצוקתו, מה שאין כן בעת הצלחות שבתוך ההצלחות, לפעמים רם לבבו ושוכח לגמרי שגם שם נמצא השי"ת, וכל ההצלחות ממנו יתברך.

עבודת התשובה - להשיב לעצמו יעד ומטרה בעבודת השי"ת

והנה בעמדינו בימים הנשגבים ימי התשובה, אשר ימינו פשוטה לקבל שבים, כמו שדרשו חכמינו ז"ל (ראש השנה יח.) על הכתוב (ישעיה נה ו) "דרשו ה' בהמצאו" אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, הנה הזמן גרמא שיתבונן האדם באורחותיו, והעיקר שישים לעצמו מטרה לדעת מה הן שאיפותיו, ועד היכן ברצונו להשיג בדרכי עבודת השי"ת, כי זהו עיקר גדול בדרכי התשובה.

וכמו שמתאמרא בשם הצדיקים לכאר הכתוב (הושע יד ב) "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" דלכאורה מהו הכוונה 'עד ה' אלוקיך', ולמה לא נאמר אל ה' אלוקיך, וביארו, שכמו מי שיוצא לדרך ארוכה, הרי שבמסרם צאתו לדרך מחויב לחשב לעצמו יעד ומטרה עד איזה מקום בדעתו להגיע, כי בלא זה הרי יסתובב כל היום סביב סביב, ולא יגיע לשום מקום. וכמו כן בענין התשובה ועבודת השי"ת, הדרך הנכונה שישים לעצמו יעד ומטרה מה הן שאיפותיו, והאיך רוצה לעבוד את השי"ת, בבחינת "הציבי לך צינים שמי לך תמרורים" (ירמיהו לא ב), ואז מובטח שיהא השי"ת בעזרו, וישיג אורחות חיים.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוכה כולנו להתגלות מלכות שמים עלינו, ולשוב אליו באמת ובתמים, ולראות בטוב הנגלה בלא שום הסתרה, ונוכה לשנה טובה ומתוקה, ואך טוב וחסד ישמע באהלינו לטוב לנו כל הימים אמן.

